

Työkirja rahoitusvalmiuden kehittämiseen

Osa 4: Vaikuttavuussijoittaminen

Vaikuttavuussijoittaminen on yksi yhteiskunnallisten ja arvopohjaisten yritysten rahoitusmahdollisuus. Vaikuttavuussijoittamisella tavoitellaan sellaisen liiketoiminnan kasvua, joka tuottaa yhteiskunnallisia hyötyjä ja ehkäisee riskejä, eli toteuttaa esimerkiksi YK:n kestävän kehityksen tavoitteita.

Vaikuttavuussijoittamisella tavoitellaan sijoituksille myös taloudellista tuottoa. Se on keino monelle julkisen ja yksityisen sektorin toimijalle sijoittaa rahansa läpinäkyvään ja omien periaatteidensa mukaiseen toimintaan. Instrumentit ovat yhtäältä tuttuja yksityisen rahoittamisen keinoja, kuten osakepääomasijoittaminen ja luotonanto, mutta toisaalta erityisesti julkisten hankintojen rahoittamiseen sekä voiton- ja riskinjaon periaatteisiin on luotu erilaisia variaatioita eri sijoitusinstrumenttien sisälle.

Nykyisin vastuullisuusraportointi voi yritykselle olla edellytys aivan normaalin sijoituksen saamiselle. Vaikuttavuutta tuottava liiketoiminta voi kuitenkin olla vielä enemmän kuin liiketoiminnan ekologisen jalanjäljen raportointia. Esimerkiksi yhteiskunnallisille yrityksille yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen on itse liiketoiminnan tarkoitus ja motivaattori.

Vaikuttavuuteen sijoittavat odottavat yritykseltä yhteiskunnallisten vaikutusten mittaamista ja todentamista sekä laadullisesti että määrällisesti. Määrällinen todentaminen voi olla myös sen osoittamista, millaisia pahoinvoinnista ja ympäristöhaitoista koituvia kustannuksia vaikuttava liiketoiminta toteutuessaan ehkäisee.

Social Impact Bond välineenä vaikuttavaan hankintaan julkiselle sektorille

Suomessa vaikuttavuussijoittaminen on vielä verrattain tuntematonta, mutta kehittymässä nopeasti. [Sitra](#) on erityisesti tehnyt vaikuttavuussijoittamista tunnetuksi sekä julkisen sektorin, viranomaisten että yksityisten sijoitusrahastojen keskuudessa ja mm. kehittänyt erityisen Sitra SIB -rahoitusmallin yhdeksi välineeksi vaikuttavuussijoittamisen kentälle.

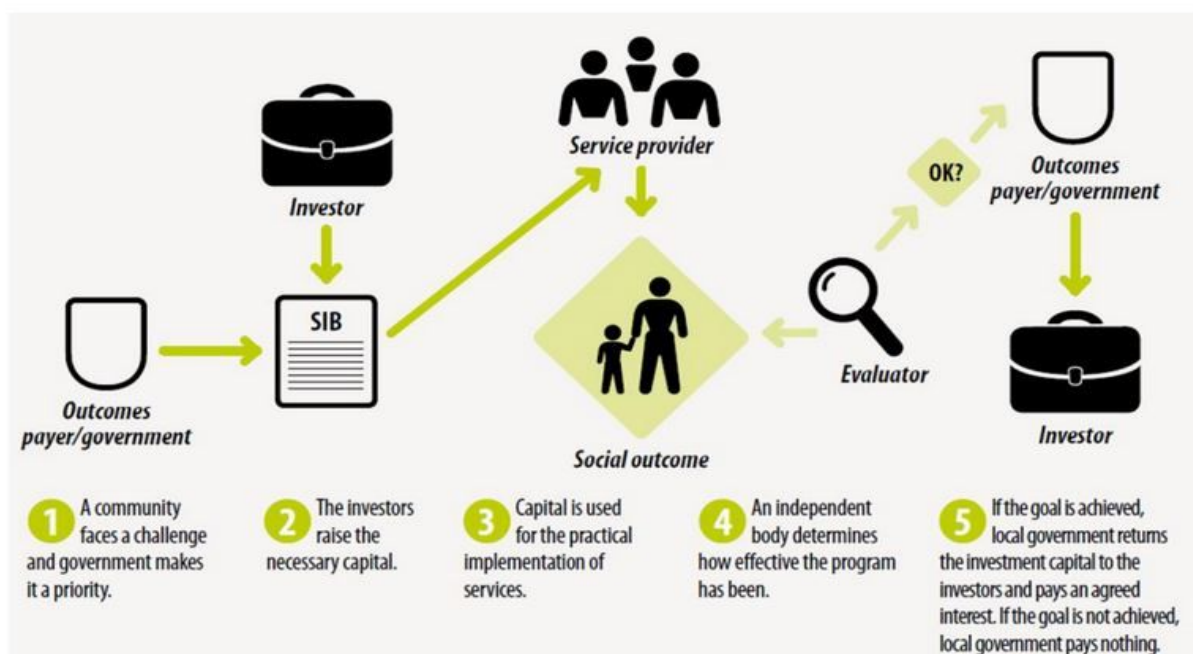
Social Impact Bond (SIB) on tulosperusteinen rahoitussopimus, jonka tarkoituksena on edistää ennaltaehkäisevän työn rahoittamista yksityisellä pääomalla siten, että julkinen sektori maksaa vain onnistuneista tuloksista.

Alla oleva kaavio kuvaa Sitran SIBin toimintamallia. Ensimmäisessä vaiheessa julkinen sektori määrittelee yhteiskunnallisen ongelman sekä mitattavat tavoitteet ongelman ratkaisemiseksi.

Seuraavaksi tilaaja, esim. kunta muotoilee ongelmasta ja tavoitteista selkeän hankkeen ja kilpailuttaa hankehallinnoijan, joka kerää sijoituspääoman yksityisiltä sijoittajilta sekä palveluntuottajat yritysten, järjestöjen ja vastaavien organisaatioiden joukosta. Hankehallinnoija myös neuvottelee sopimukset kaikkien kanssa. Koko hankkeen on perusteltua koskea riittävän suurta väestöpohjaa tuloksellisuuden todentamiseksi, mutta sitä voivat tulla toteuttamaan sekä pienet että suuret palveluntuottajat.

Sitran Vaikuttavuuskiihdyttämössä on työstetty erilaisten yritysten vaikutusten mittaamisen malleja, jotta yritykset voisivat tulla vaikuttavuussijoittamisen piiriin palveluntuottajiksi.

Example: Epique Oy: Immigrant employment SIB

Sijoituspääoma käytetään Sitran mallissa kolmen vuoden ajan palveluntuotannon kulujen rahoittamiseen eli suoraan palveluntuottajien toiminnan rahoittamiseen. Tänä aikana julkinen sektori ja palveluntuottajat hakevat yhdessä parhaita käytäntöjä ennaltaehkäisevän toiminnan toteuttamiseksi. Lopuksi tulokset arvioi ulkopuolinen taho, joka mittaa, saavuttiko hanke tilaajan määrittelemät tavoitteet.

Mikäli säästöjä on saavutettu ja osallistujien hyvinvointi on kasvanut, tilaaja maksaa yksityisen pääoman takaisin sijoittajille sovitun tuottoosaston kera. Mikäli tavoitteita ei saavutettu, sijoittajat kantavat riskin. Usein tuotot jaetaan sovituin osuuksin myöskin tilaajan ja palveluntuottajien kesken.

Ensimmäinen Sitran mallin mukainen SIB "[Tyhy-SIB](#)" käynnistyi vuonna 2015. Sen tavoitteena on vähentää työpoissaoloja ja edesauttaa työhyvinvointia. Rahastoa hallinnoi [Epiqus Oy](#). Euroopan Investointirahaston lisäksi rahoittajina ovat kotimaisina sijoittajina Sitra ja Me-säätiö sekä yksityisiä sijoittajia. Vuonna 2016 aloitettiin Epiqus Kotouttaminen I, jonka tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista Suomeen.

Harjoitus

Vaikuttavuusinvestointia hakevan yrityksen pitää osata kirkastaa ja konkretisoida vaikuttavuuden lisäarvo niin sijoittajalle kuin julkiselle hankkijalle.

Lue Sitran tekemä selvitys [Hyvinvoinnin vaikutusketjut esiin!](#) Siinä esitellään 18 vaikuttavuuskiihdyttämöön osallistunutta yritystä.

- Millaisia vaikuttavuuden mittareita ja mallinnuksia yritykset ovat kehittäneet?
- Miltä sinun yrityksesi toiminnan vaikutuksen mittarit voisivat näyttää?

Lähteet

Männistö, Harri (2017) Impact investing ABC. Diaesitys 24.5.2017. Sitra.

Luettavissa: https://www.slideshare.net/Impact_iglu/sitra-impact-investing-abc

Epiqus Oy (2015) Sitra and Me-säätiö anchor for the first Social Impact Bond in Finland. Lehdistötiedote 10.11.2015. Luettavissa:

<http://www.epiqus.com/Epiqus%20Occupational%20Wellness%20I%20First%20Case%20Press%20Release.pdf>

Sitran selvityksiä 119 (2016) Hyvinvoinnin vaikutusketjut esiin!

Vaikuttavuuskiihdyttämöön osallistuneiden yritysten ja järjestöjen esimerkkejä.

Luettavissa:

<https://media.sitra.fi/2017/02/27175346/Selvityksia119-2.pdf>

Verkkosivut, luettu 19.6.2017

Vaikuttavuusinvestoiminen. Sitra.

<<https://www.sitra.fi/aiheet/vaikuttavuusinvestoiminen/>>

Definition of 'Social Impact Bond - SIB'. Investopedia.

<http://www.investopedia.com/terms/s/social-impact-bond.asp>

Vaikuttavuuskiihdyttämö. Sitra.

<<https://www.sitra.fi/hankkeet/vaikuttavuuskiihdyttamo/>>

Epiqus Oy <<http://www.epiqus.com>>

What You Need to Know About Impact Investing. GIIN, Global Impact Investing Network <<https://thegiin.org/impact-investing/need-to-know/#s2>>